

Fractievoorzitters- overleg

Vergadering van de gemeenteraad van 25 maart 2014

Portefeuillehouder : A.A.M.M. Heijmans

Behandelend ambtenaar : M.H.R.M. Wolfs-Corten

Nummer raadsvoorstel: RAD-000952

Doorkiesnummer : (0495) 57 52 06

Agendapunt: 14

ONDERWERP

Aanpassen Reglement van Orde raad ten behoeve van het invoeren van een integriteitstoets voor kandidaat-wethouders.

AANLEIDING EN DOELSTELLING

Voor het goed functioneren van het openbaar bestuur is het van eminent belang dat bestuurders en volksvertegenwoordigers integer zijn. De bijzondere kenmerken van de overheidstaken, zoals de besteding van publieke middelen en het innemen van een monopoliepositie op diverse terreinen, vereisen van de overheid een hoog integriteitsbesef. Burgers moeten hierop kunnen vertrouwen. Zij kiezen het openbaar bestuur en leggen er een groot aantal taken en bevoegdheden neer, voor de uitvoering waarvan publieke middelen beschikbaar worden gesteld.

Wethouders en raadsleden moeten beschikken over integriteitsbewustzijn. Om dit te waarborgen is het goed om bij aanvang van het raadslidmaatschap of wethouderschap kennis te nemen van het onderwerp integriteit, de bijzondere maar ook kwetsbare positie van deze functionarissen en de specifieke regels die op dit gebied voor hen gelden. Maar ook tijdens de zittingsperiode dienen periodiek integriteitsrisico's en –vraagstukken met elkaar te worden besproken. Daarnaast is de laatste jaren de wenselijkheid om nieuwe bestuurders en volksvertegenwoordigers al vooraf te screenen op integriteitsrisico's steeds pregnanter geworden.

Thans ligt bij de Eerste Kamer een wetsvoorstel om te komen tot een wijziging van de Gemeentewet. Deze treedt naar verwachting op 1 juli 2014 in werking. Vanaf dat moment heeft de burgemeester een wettelijke taak op het gebied van de integriteit in zijn gemeente. Hij dient de integriteit in zijn gemeente te bevorderen.

PROBLEEMSTELLING

Bij raadsleden is wettelijk uitputtend voorgeschreven aan welke vereisten zij moeten voldoen. Rechtstreeks gekozen volksvertegenwoordigers nemen in onze democratie een bijzondere positie in. De maatschappij dient in de volle breedte te zijn vertegenwoordigd in democratisch gekozen organen. De drempel om raadslid te worden moet zo laag mogelijk zijn. Wettelijk dienen zo min mogelijk belemmeringen te worden opgeworpen. Om die reden zijn de toetsingsgronden voor de toelating van raadsleden limitatief in de Gemeentewet en de Kieswet opgenomen. Zij worden getoetst aan de hand van de geloofsbrieven. De geloofsbrieven bestaan uit de kennisgeving door de voorzitter van het centraal stemburo aan de raad van de benoeming, de verklaring aanneming benoeming door het raadslid, de verklaring openbare betrekkingen van het raadslid (vanwege toetsing aan openbare betrekkingen) en een uittreksel uit het GBA (vanwege toetsing aan benoembaarheidsvereisten). De geloofsbrieven worden getoetst aan de benoembaarheidsvereisten (ingezetene, 18 jaar of ouder en niet uitgesloten van kiesrecht) en de onverenigbare betrekkingen (art. 13 Gemeentewet).

De Minister BZK heeft in 2006 aangegeven dat een VOG bij raadsleden niet geëist kan worden, omdat de reikwijdte van het geloofsbrievenonderzoek geregeld is door de limitatieve beschrijving van de geloofsbrieven in art. V4 Kieswet. Het is niet toegestaan het onderzoek van de geloofsbrieven uit te breiden met andere vereisten. Het is niet toegestaan om hier als gemeente

toetsingscriteria aan toe te voegen. Dat zou bovendien niet zinvol zijn. Als er bijvoorbeeld een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) wordt geëist en hieruit zou blijken dat een kandidaat-raadslid niet van onbesproken gedrag is, dan is het desondanks niet mogelijk om deze persoon niet toe te laten tot lid van de gemeenteraad.

De positie van wethouders is wezenlijk anders dan die van raadsleden. Zij zijn in dienst van de gemeente en zijn voor hun inkomen afhankelijk van de gemeente. Zij hebben een eigen portefeuille en een uitgebreid netwerk en nemen dagelijks beslissingen die burgers rechtstreeks raken. Zij worden als zij vanuit de raad benoemd worden tot wethouder aan dezelfde beperkte wettelijke criteria getoetst als raadsleden. De laatste jaren is weliswaar het besef gegroeid dat de geloofsbrieven van kandidaat-wethouders gelet op hun specifieke positie op een andere manier getoetst zouden moeten worden, maar niet duidelijk was op welke manier die toetsing dan vormgegeven moest en kon worden. In de praktijk werden de geloofsbrieven die iemand als raadslid had ingeleverd bekeken "in het licht van die portefeuille" of, als zijn beoogde portefeuille al bekend was, in het licht van die portefeuille. Kanttekening bij dit laatste is dat de portefeuillevindeling binnen het college van burgemeester en wethouders een bevoegdheid van het college is en de raad hier dus geen besluit over kan nemen. De raad kan na toetsing van de geloofsbrieven wel aangeven een bepaalde portefeuille niet passend te vinden voor een kandidaat-wethouder, maar het college hoeft daar niets mee te doen. Bovendien vindt de portefeuillevindeling formeel pas plaats nadat de wethouder is benoemd.

De Kieswet bevat geen specifieke bepalingen voor wethouders. De wetgever heeft in de Gemeentewet slechts enkele specifieke eisen voor wethouders opgenomen: de benoembaarheidsvereisten (artikelen 36a, 10 en 41a Gemeentewet), de onverenigbare functies (artikelen 36a lid 3, 36b en 46 Gemeentewet), de nevenfuncties (artikel 41b Gemeentewet), de verboden handelingen (artikelen 41c en 15 Gemeentewet) en de gedragscode bestuurlijke integriteit (artikel 41c Gemeentewet).

In het huidige Reglement van Orde (RvO) van de raad is voor de toetsing van kandidaat-wethouders een summierse bepaling opgenomen. Deze komt overeen met de bepaling uit het model-RvO van de VNG. Artikel 7 lid 6 bepaalt dat bij de benoeming van een wethouder net als bij de benoeming van nieuwe leden van de raad een commissie wordt ingesteld die onderzoekt of de kandidaat voldoet aan de eisen van de Gemeentewet.

Vanuit de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is er bij brief van 16 maart 2006 op aangedrongen om in het RvO een bepaling op te nemen dat de kandidaat-wethouder een VOG dient te overleggen. Deze VOG kan dan worden meegenomen in de lijst van te beoordelen zaken en worden betrokken bij de totale afweging over de benoembaarheid. Afgezien van de eisen die de Gemeentewet aan wethouders stelt, ontbreken nadere vereisten voor een benoeming als wethouder, al dan niet op het gebied van integriteit.

In de wijziging van de Gemeentewet zoals deze naar verwachting medio 2014 komt te luiden krijgt de burgemeester een specifieke verantwoordelijkheid op het gebied van de integriteit in zijn gemeente: "De burgemeester bevordert de bestuurlijke integriteit van de gemeente.". De Commissarissen van de Koning (CdK's) fungeren hierbij als rijksorgaan en moeten derhalve op de uitvoering toezien. Omdat het lokale politieke krachtenveld er aan in de weg kan staan dat de burgemeester onbelemmerd optreedt, wordt in artikel 182 van de Provinciewet vastgelegd dat de CdK als rijksorgaan is belast met het adviseren en bemiddelen wanneer de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is.

Voorop staat dat primair de raadsleden, wethouders, burgemeesters en ambtenaren zelf verantwoordelijk zijn voor het naleven van de integriteitsregels. De burgemeester vervult nu reeds de rol van hoeder van de integriteit. Zeker ingeval er vragen rijzen over de integriteit van raadsleden of wethouders kan de burgemeester in een kwetsbare positie geraken. In het wetsvoorstel wordt deze taak formeel verankerd. Door zijn verantwoordelijkheid en opdracht in deze wettelijk vast te leggen wordt buiten twijfel gesteld dat de burgemeester hierin nadrukkelijk een rol heeft en kan hij deze rol versterkt vervullen.

De CdK's krijgen door een wijziging van de Provinciewet eveneens een taak op dit terrein in de provincie: "De commissaris bevordert de bestuurlijke integriteit van de provincie.".

Noch de burgemeesters noch de commissarissen krijgen specifieke instrumenten om deze nieuwe wettelijke taken uit te voeren.

OPLOSSINGSRICHTINGEN

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in februari 2010 bij burgemeesters en gemeenteraden aandacht gevraagd voor het integriteitsaspect bij de benoeming van wethouders. In de handreiking en modelgedragscode 'Integriteit van politieke ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen' wordt aandacht besteed aan het integriteitsvraagstuk bij de benoeming van ambtsdragers. In de meest recente druk van deze handreiking, uit september 2013, wordt ook verwezen naar de aanpak van de Provinciale Werkgroep Integriteit Limburg.

De CdK in de provincie Limburg heeft vanuit zijn nieuwe taak en gelet op een aantal recente incidenten in de provincie gemeend sterker te moeten inzetten op integriteit. Er is een bestuurlijke stuurgroep integriteit ingesteld met daarin alle burgemeesters in de provincie en de voorzitters van de waterschappen alsmede een ambtelijke werkgroep integriteit, beiden ondersteund door de provincie. De 33 Limburgse gemeenten streven ernaar hetzelfde beleid op het gebied van integriteit te gaan voeren. De stuurgroep en werkgroep hebben een tweetal produkten opgeleverd, waarvan de CdK de gemeenten aanbeveelt deze bij de komende raadsverkiezingen en wethoudersbenoemingen toe te passen. Voor de raadsleden die na de verkiezingen van 19 maart a.s. aantreden is er een "Introductieprogramma politieke integriteit" ontwikkeld. Dit zal ook in Weert in het inwerk-programma worden opgenomen.

Voor de toetsing van kandidaat-wethouders is de "Handreiking risicoanalyse integriteit openbaar bestuur" opgesteld. Hierin wordt geadviseerd om vóór de benoeming van wethouders een risicoanalyse uit te voeren. De resultaten hiervan spelen zowel een rol vóór de benoeming (preventieve werking), als in de fase van collegevorming en portefeuilleverdeling als tijdens de functie-uitoefening door de wethouder. Wanneer de integriteitsrisico's in beeld zijn is de kandidaat-wethouder zich bewust van mogelijke belemmeringen voor zijn functievervulling. Ook kunnen er risicobeperkende maatregelen worden getroffen. Nadat een bestuurder is benoemd kan de risicoanalyse tevens een handvat zijn om binnen het college integriteit bespreekbaar te houden.

Het is primair een taak van de politieke groeperingen om bij werving en selectie van voor te dragen politieke ambtsdragers toe te zien op de morele geschiktheid van de kandidaten. De politieke partij dient vóór het voordragen van een kandidaat-bestuurder zich ervan te vergewissen of een integriteitsanalyse tot onoverkomelijke belemmeringen ten aanzien van een benoeming zou kunnen leiden. De risicoanalyse integriteit beoogt een hulpmiddel ten aanzien van het toekomstig functioneren van een bestuurder te zijn en is in eerste instantie niet ontwikkeld om als barrière te dienen.

De benoembaarheid van een kandidaat-wethouder is ter beoordeling aan de gemeenteraad. Daartoe wordt een door raadsleden bemenste commissie ingesteld, de zogenaamde commissie onderzoek geloofsbrieven, die de benoembaarheid toetst aan de geldende voorschriften en daarvan aan de raad verslag doet.

De burgemeester heeft (niet als raadsvoorzitter, maar als bestuursorgaan burgemeester) op grond van de hierboven genoemde wetswijziging een versterkte rol ten aanzien van het bevorderen van integriteit in de gemeente. Vanuit die rol wordt de risicoanalyse in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de burgemeester uitgevoerd en het eindresultaat door de burgemeester ingebracht in de benoemingsprocedure. De burgemeester heeft hierbij een procesmatige rol.

Het toetsingskader van de risicoanalyse bestaat uit de kernbegrippen uit de gedragscode bestuurlijke integriteit, belangenverstremgeling, financiële belangen (bedrijven of instellingen-zeggenschap-relatie met gemeente-persoonlijke financiën), nevenfuncties (organisaties-functie-tijdsbesteding-vergoeding), persoonlijke omstandigheden en handhaving van de onafhankelijke positie.

De provincie Limburg geeft in de Handreiking risicoanalyse integriteit openbaar bestuur aan dat het doen van onderzoek, het analyseren van vertrouwelijke gegevens en het maken van een vertaalslag naar een passend advies binnen de politiek-bestuurlijke context vaardigheden vereist die in geringe mate bij gemeenten aanwezig zijn. Bovendien is onafhankelijkheid bij het opstellen

van een integriteitstoets belangrijk. Daarom wordt geadviseerd deze werkzaamheden aan gespecialiseerde externe bureaus uit te besteden.

Voorgesteld wordt om in artikel 7 van het RvO expliciet op te nemen aan welke criteria kandidaat-wethouders door de raad (commissie onderzoek geloofsbrieven) worden getoetst en te bepalen dat kandidaat-wethouders een VOG overleggen bij de geloofsbrieven. Tevens wordt voorgesteld om de eindconclusie van de risicoanalyse terzake van de kandidaat-wethouders onderdeel te maken van de benoemingsprocedure doordat de burgemeester deze stukken voegt bij de geloofsbrieven en de raad deze betreft bij de beslissing omtrent benoeming. Deze eindconclusie begeeft zich op het terrein van de persoonlijke levenssfeer van betrokkene en is daarom niet-openbaar. De toelichting in het RvO wordt aan bovenstaande aangepast.

Het benoemingsproces ziet er dan als volgt uit:

- toetsing kandidaat-raadsleden blijft onveranderd op grond van de huidige regeling in het RvO;
- zodra in het kader van de coalitieonderhandelingen duidelijk wordt welke partijen de coalitie gaan vormen en welke personen worden voorgedragen als wethouderskandidaat of, bij tussentijdse benoemingen, zodra duidelijk is wie de beoogd wethouder is, verstrekt de burgemeester de opdracht voor het uitvoeren van een risicoanalyse aan een extern bureau en leveren de betreffende kandidaten een VOG aan;
- het extern bureau levert een vragenformulier aan de kandidaten aan;
- het bureau onderzoekt de aangeleverde gegevens, stelt een open bronnenonderzoek in en stelt per kandidaat een risicoanalyse op;
- het bureau bespreekt in het kader van hoor en wederhoor met de kandidaat-wethouder de bevindingen, de risicoanalyse en de daarin eventuele opgenomen aanbeveling tot risicobeperkende maatregelen (de risicoanalyse begeeft zich op het terrein van de privacy van betrokkene en wordt alleen aan de kandidaat verstrekt);
- na dit gesprek ontvangt de burgemeester de eindconclusie m.b.t. de kandidaat. De eindconclusie heeft de vorm van een rapportage met uitsluitend de voor de benoembaarheid relevante bevindingen. In de rapportage wordt aangegeven dat deze is besproken met de kandidaat-wethouder en dat hij zich kan vinden in de bevindingen.
- de burgemeester rapporteert aan de raad via de geloofsbrieven;
- indien de eindconclusie van de risicoanalyse dusdanig is dat de kandidaat zich terugtrekt, rapporteert de burgemeester niet over deze kandidaat aan de raad, maar wordt de procedure herhaald met een andere kandidaat (omwille van de privacy van de eerste kandidaat maken zijn kandidatuur en de bevindingen van de risicoanalyse geen onderdeel meer uit van de procedure). Dat betekent overigens wel dat de raad in de meeste gevallen alleen kandidaten ter benoeming voorgelegd krijgt waaromtrent geen onaanvaardbare integriteitsrisico's aangetroffen zijn. Dat is alleen anders in het geval de betreffende kandidaat ondanks onaanvaardbare integriteitsrisico's zijn kandidatuur toch wenst door te zetten.

Met het uitvoeren van een integriteitstoets door een extern bureau zijn kosten gemoeid. Omdat wethouders in dienst treden bij de gemeente zullen deze kosten worden gedekt uit het budget 'werving en selectie' waarover het college van burgemeester en wethouders beschikt.

COMMUNICATIE

De wijziging van het RvO wordt bekendgemaakt door publicatie via de Gemeenschappelijke Voorziening Overheidspublicaties en via het internetadres <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl>.

EVALUATIE

In het fractievoorzittersoverleg.

ADVIES RAADSCOMMISSIE

- Het advies van de raadscommissie Algemene Zaken is:
  - ◆ voorstel rijp voor behandeling in de raad;

agenderen als bespreekstuk.

- Nadrukkelijke en/of afwijkende standpunten fracties:
- ◆ D66 verwijst naar de wetswijziging als gevolg waarvan de burgemeesters een nieuwe taak krijgen op het gebied van de integriteit. Het is echter primair de verantwoordelijkheid van de persoon zelf om de regels na te leven. Je bent integer of je bent het niet. Politieke partijen kijken er ook naar bij de werving en selectie. Het inhuren van een extern bureau is naar de mening van D66 niet nodig. Het is onwenselijk om de geschiktheid van een kandidaat op het terrein van de integriteit extern te laten doen; bovendien is het slechts een momentopname. Zelf als raad de geloofsbrieven onderzoeken, zoals tot nu toe gebruikelijk was, is voldoende. De PvdA vindt het invoeren van een integriteitstoets prima, mits de procesgang om te komen tot benoeming van een wethouder hierdoor geen lange vertraging oploopt. De VVD is vóór het voorstel en vindt het inwinnen van een extern, objectief advies een goede zaak, maar merkt wel op dat in het raadsvoorstel wordt gesproken over nevenfuncties terwijl voor raadsleden het raadslidmaatschap de nevenfunctie is t.o.v. hun beroep. Het CDA vindt het een goed voorstel, omdat het uitsluitend met elkaar in gesprek gaan in de praktijk niet altijd voldoende is gebleken. Het CDA roept de fracties op unaniem met het voorstel in te stemmen om eenheid uit te stralen en het belang ervan te onderstrepen.

VOORSTEL FRACTIEVOORZITTERSOVERLEG

Het "Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad 2010" als volgt te wijzigen:

1. aan artikel 7 lid 6 wordt toegevoegd:
"De commissie toetst de benoembaarheid van een wethouder aan de hand van de volgende zaken:
  - de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG);
  - de benoembaarheidsvereisten: artikelen 36a, 10 en 41a Gemeentewet;
  - de onverenigbare functies: artikelen 36a lid 3, 36b en 46 Gemeentewet;
  - de nevenfuncties: artikel 41b Gemeentewet;
  - de verboden handelingen: artikelen 41c en 15 Gemeentewet;
  - de gedragscode bestuurlijke integriteit van de gemeente Weert op grond van artikel 41c Gemeentewet.";
2. een nieuw lid 7 in te voegen, dat als volgt luidt: "In opdracht van de burgemeester wordt voor de aanvang van iedere ambtstermijn ten behoeve van de wethouder(s) een risicoanalyse integriteit uitgevoerd. De burgemeester brengt over het eindresultaat van deze risicoanalyse via de geloofsbrieven verslag uit aan de raad. De risicoanalyse en de eindconclusie zijn niet-openbaar.";
3. aan de toelichting bij artikel 7 toe te voegen:

"De Kieswet bevat geen specifieke bepalingen voor wethouders. De wetgever heeft in de Gemeentewet slechts enkele specifieke eisen voor wethouders opgenomen: de benoembaarheidsvereisten (artikelen 36a, 10 en 41a Gemeentewet), de onverenigbare functies (artikelen 36a lid 3, 36b en 46 Gemeentewet), de nevenfuncties (artikel 41b Gemeentewet), de verboden handelingen (artikelen 41c en 15 Gemeentewet) en de gedragscode bestuurlijke integriteit (artikel 41c Gemeentewet).

Vanuit de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is er bij brief van 16 maart 2006 op aangedrongen om in het RvO een bepaling op te nemen dat de kandidaat-wethouder een VOG dient te overleggen. Deze VOG kan dan worden meegenomen in de lijst van te beoordelen zaken en worden betrokken bij de totale afweging over de benoembaarheid.

Vóór de benoeming van wethouders wordt een risicoanalyse uitgevoerd. De resultaten hiervan spelen zowel een rol vóór de benoeming (preventieve werking), als in de fase van collegevorming

en portefeuillevverdeling als tijdens de functie-uitoefening door de wethouder. Wanneer de integriteitsrisico's in beeld zijn is de kandidaat-wethouder zich bewust van mogelijke belemmeringen voor zijn functievervulling. Ook kunnen er risicobeperkende maatregelen worden getroffen. Nadat een bestuurder is benoemd kan de risicoanalyse tevens een handvat zijn om binnen het college integriteit bespreekbaar te houden.

Het is primair een taak van de politieke groeperingen om bij werving en selectie van voor te dragen politieke ambtsdragers toe te zien op de morele geschiktheid van de kandidaten. De politieke partij dient voor het voordragen van een kandidaat-bestuurder zich ervan te vergewissen of een integriteitanalyse tot onoverkomelijke belemmeringen ten aanzien van een benoeming zou kunnen leiden. De risicoanalyse integriteit beoogt een hulpmiddel ten aanzien van het toekomstig functioneren van een bestuurder te zijn en is in eerste instantie niet ontwikkeld om als barrière te dienen.

De benoembaarheid van een kandidaat-wethouder is ter beoordeling aan de gemeenteraad. Daartoe wordt een door raadsleden bemenste commissie ingesteld, de zogenaamde commissie onderzoek geloofsbrieven, die de benoembaarheid toetst aan de geldende voorschriften en daarvan aan de raad verslag doet.

De burgemeester heeft (niet als raadsvoorzitter, maar als bestuursorgaan burgemeester) op grond van de hierboven genoemde wetswijziging een versterkte rol ten aanzien van het bevorderen van integriteit in de gemeente. Vanuit die rol wordt de risicoanalyse in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de burgemeester uitgevoerd en het eindresultaat door de burgemeester ingebracht in de benoemingsprocedure. De burgemeester heeft hierbij een procesmatige rol.

Het toetsingskader van de risicoanalyse bestaat uit de kernbegrippen uit de gedragscode bestuurlijke integriteit, belangenverstrengeling, financiële belangen (bedrijven of instellingen-zeggenschap-relatie met gemeente-persoonlijke financiën), nevenfuncties (organisaties-functie-tijdsbesteding-vergoeding), persoonlijke omstandigheden en handhaving van de onafhankelijke positie.

De provincie Limburg geeft in de Handreiking risicoanalyse integriteit openbaar bestuur van januari 2014 aan dat het doen van onderzoek, het analyseren van vertrouwelijke gegevens en het maken van een vertaalslag naar een passend advies binnen de politiek-bestuurlijke context vaardigheden vereist die in geringe mate bij gemeenten aanwezig zijn. Bovendien is onafhankelijkheid bij het opstellen van een integriteitstoets belangrijk. Daarom wordt geadviseerd deze werkzaamheden aan gespecialiseerde externe bureaus uit te besteden.

In artikel 7 van het RvO is expliciet opgenomen aan welke criteria kandidaat-wethouders door de raad (commissie onderzoek geloofsbrieven) worden getoetst en bepaald dat kandidaat-wethouders een VOG overleggen bij de geloofsbrieven. De eindconclusie van de risicoanalyse terzake van de kandidaat-wethouders wordt onderdeel gemaakt van de benoemingsprocedure doordat de burgemeester deze stukken bij de geloofsbrieven voegt en de raad deze betreft bij de beslissing omtrent benoeming. Deze eindconclusie begeeft zich op het terrein van de persoonlijke levenssfeer van betrokkene en is daarom niet-openbaar. De toelichting in het RvO wordt aan bovenstaande aangepast.

Het benoemingsproces ziet er als volgt uit:

- zodra in het kader van de coalitieonderhandelingen duidelijk wordt welke partijen de coalitie gaan vormen en welke personen worden voorgedragen als wethouderskandidaat of, bij tussentijdse benoemingen, zodra duidelijk is wie de beoogd wethouder is, verstrekt de burgemeester de opdracht voor het uitvoeren van een risicoanalyse aan een extern bureau en leveren de betreffende kandidaten een VOG aan;
- het extern bureau levert een vragenformulier aan de kandidaten aan;
- het bureau onderzoekt de aangeleverde gegevens, stelt een open bronnenonderzoek in en stelt per kandidaat een risicoanalyse op;
- het bureau bespreekt in het kader van hoor en wederhoor met de kandidaat-wethouder de bevindingen, de risicoanalyse en de daarin eventuele opgenomen aanbeveling tot risicobeperkende maatregelen (de risicoanalyse begeeft zich op het terrein van de privacy van betrokkene en wordt alleen aan de kandidaat verstrekt);

- na dit gesprek ontvangt de burgemeester de eindconclusie m.b.t. de kandidaat. De eindconclusie heeft de vorm van een rapportage met uitsluitend de voor de benoembaarheid relevante bevindingen. In de rapportage wordt aangegeven dat deze is besproken met de kandidaat-wethouder en dat hij zich kan vinden in de bevindingen.
- de burgemeester rapporteert aan de raad via de geloofsbriefven;
- indien de eindconclusie van de risicoanalyse dusdanig is dat de kandidaat zich terugtrekt, rapporteert de burgemeester niet over deze kandidaat aan de raad, maar wordt de procedure herhaald met een andere kandidaat (omwille van de privacy van de eerste kandidaat maken zijn kandidatuur en de bevindingen van de risicoanalyse geen onderdeel meer uit van de procedure). Dat betekent overigens wel dat de raad in de meeste gevallen alleen kandidaten ter benoeming voorgelegd krijgt waaromtrent geen onaanvaardbare integriteitsrisico's aangetroffen zijn. Dat is alleen anders in het geval de betreffende kandidaat ondanks onaanvaardbare integriteitsrisico's zijn kandidatuur toch wenst door te zetten.”.

Bijbehorend ontwerp-raadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het fractievoorzittersoverleg,

Fractievoorzitters- overleg

Nummer raadsvoorstel: RAD-000952

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Weert,

gezien het voorstel van het fractievoorzittersoverleg van 20 februari 2014;

b e s l u i t :

Het "Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad 2010" als volgt te wijzigen:

- aan artikel 7 lid 6 wordt toegevoegd:
"De commissie toetst de benoembaarheid van een wethouder aan de hand van de volgende zaken:
  - de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG);
  - de benoembaarheidsvereisten: artikelen 36a, 10 en 41a Gemeentewet;
  - de onverenigbare functies: artikelen 36a lid 3, 36b en 46 Gemeentewet;
  - de nevenfuncties: artikel 41b Gemeentewet;
  - de verboden handelingen: artikelen 41c en 15 Gemeentewet;
  - de gedragscode bestuurlijke integriteit van de gemeente Weert op grond van artikel 41c Gemeentewet.";
- een nieuw lid 7 in te voegen, dat als volgt luidt: "In opdracht van de burgemeester wordt voor de aanvang van iedere ambtstermijn ten behoeve van de wethouder(s) een risicoanalyse integriteit uitgevoerd. De burgemeester brengt over het eindresultaat van deze risicoanalyse via de geloofsbrieven verslag uit aan de raad. De risicoanalyse en de eindconclusie zijn niet-openbaar.";
- aan de toelichting bij artikel 7 toe te voegen:

"De Kieswet bevat geen specifieke bepalingen voor wethouders. De wetgever heeft in de Gemeentewet slechts enkele specifieke eisen voor wethouders opgenomen: de benoembaarheidsvereisten (artikelen 36a, 10 en 41a Gemeentewet), de onverenigbare functies (artikelen 36a lid 3, 36b en 46 Gemeentewet), de nevenfuncties (artikel 41b Gemeentewet), de verboden handelingen (artikelen 41c en 15 Gemeentewet) en de gedragscode bestuurlijke integriteit (artikel 41c Gemeentewet).

Vanuit de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is er bij brief van 16 maart 2006 op aangedrongen om in het RvO een bepaling op te nemen dat de kandidaat-wethouder een VOG dient te overleggen. Deze VOG kan dan worden meegenomen in de lijst van te beoordelen zaken en worden betrokken bij de totale afweging over de benoembaarheid.

Vóór de benoeming van wethouders wordt een risicoanalyse uitgevoerd. De resultaten hiervan spelen zowel een rol vóór de benoeming (preventieve werking), als in de fase van collegevorming en portefeuillevreiding als tijdens de functie-uitoefening door de wethouder. Wanneer de integriteitsrisico's in beeld zijn is de kandidaat-wethouder zich bewust van mogelijke belemmeringen voor zijn functie vervulling. Ook kunnen er risicobeperkende maatregelen worden getroffen. Nadat een bestuurder is benoemd kan de risicoanalyse tevens een handvat zijn om binnen het college integriteit bespreekbaar te houden.

Het is primair een taak van de politieke groeperingen om bij werving en selectie van voor te dragen politieke ambtsdragers toe te zien op de morele geschiktheid van de kandidaten. De politieke partij

dient voor het voordragen van een kandidaat-bestuurder zich ervan te vergewissen of een integriteitanalyse tot onoverkomelijke belemmeringen ten aanzien van een benoeming zou kunnen leiden. De risicoanalyse integriteit beoogt een hulpmiddel ten aanzien van het toekomstig functioneren van een bestuurder te zijn en is in eerste instantie niet ontwikkeld om als barrière te dienen.

De benoembaarheid van een kandidaat-wethouder is ter beoordeling aan de gemeenteraad. Daartoe wordt een door raadsleden bemenste commissie ingesteld, de zogenaamde commissie onderzoek geloofsbrieven, die de benoembaarheid toetst aan de geldende voorschriften en daarvan aan de raad verslag doet.

De burgemeester heeft (niet als raadsvoorzitter, maar als bestuursorgaan burgemeester) op grond van de hierboven genoemde wetswijziging een versterkte rol ten aanzien van het bevorderen van integriteit in de gemeente. Vanuit die rol wordt de risicoanalyse in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de burgemeester uitgevoerd en het eindresultaat door de burgemeester ingebracht in de benoemingsprocedure. De burgemeester heeft hierbij een procesmatige rol.

Het toetsingskader van de risicoanalyse bestaat uit de kernbegrippen uit de gedragscode bestuurlijke integriteit, belangenverstremgeling, financiële belangen (bedrijven of instellingen-zeggenschap-relatie met gemeente-persoonlijke financiën), nevenfuncties (organisaties-functie-tijdsbesteding-vergoeding), persoonlijke omstandigheden en handhaving van de onafhankelijke positie.

De provincie Limburg geeft in de Handreiking risicoanalyse integriteit openbaar bestuur van januari 2014 aan dat het doen van onderzoek, het analyseren van vertrouwelijke gegevens en het maken van een vertaalslag naar een passend advies binnen de politiek-bestuurlijke context vaardigheden vereist die in geringe mate bij gemeenten aanwezig zijn. Bovendien is onafhankelijkheid bij het opstellen van een integriteitstoets belangrijk. Daarom wordt geadviseerd deze werkzaamheden aan gespecialiseerde externe bureaus uit te besteden.

In artikel 7 van het RvO is expliciet opgenomen aan welke criteria kandidaat-wethouders door de raad (commissie onderzoek geloofsbrieven) worden getoetst en bepaald dat kandidaat-wethouders een VOG overleggen bij de geloofsbrieven. De eindconclusie van de risicoanalyse terzake van de kandidaat-wethouders wordt onderdeel gemaakt van de benoemingsprocedure doordat de burgemeester deze stukken bij de geloofsbrieven voegt en de raad deze betreft bij de beslissing omtrent benoeming. Deze eindconclusie begeeft zich op het terrein van de persoonlijke levenssfeer van betrokkene en is daarom niet-openbaar. De toelichting in het RvO wordt aan bovenstaande aangepast.

Het benoemingsproces ziet er als volgt uit:

- zodra in het kader van de coalitieonderhandelingen duidelijk wordt welke partijen de coalitie gaan vormen en welke personen worden voorgedragen als wethouderskandidaat of, bij tussentijdse benoemingen, zodra duidelijk is wie de beoogd wethouder is, verstrekt de burgemeester de opdracht voor het uitvoeren van een risicoanalyse aan een extern bureau en leveren de betreffende kandidaten een VOG aan;
- het extern bureau levert een vragenformulier aan de kandidaten aan;
- het bureau onderzoekt de aangeleverde gegevens, stelt een open bronnenonderzoek in en stelt per kandidaat een risicoanalyse op;
- het bureau bespreekt in het kader van hoor en wederhoor met de kandidaat-wethouder de bevindingen, de risicoanalyse en de daarin eventuele opgenomen aanbeveling tot risicobeperkende maatregelen (de risicoanalyse begeeft zich op het terrein van de privacy van betrokkene en wordt alleen aan de kandidaat verstrekt);
- na dit gesprek ontvangt de burgemeester de eindconclusie m.b.t. de kandidaat. De eindconclusie heeft de vorm van een rapportage met uitsluitend de voor de benoembaarheid relevante bevindingen. In de rapportage wordt aangegeven dat deze is besproken met de kandidaat-wethouder en dat hij zich kan vinden in de bevindingen.
- de burgemeester rapporteert aan de raad via de geloofsbrieven;
- indien de eindconclusie van de risicoanalyse dusdanig is dat de kandidaat zich terugtrekt, rapporteert de burgemeester niet over deze kandidaat aan de raad, maar wordt de procedure herhaald met een andere kandidaat (omwille van de privacy van de eerste kandidaat maken

zijn kandidatuur en de bevindingen van de risicoanalyse geen onderdeel meer uit van de procedure). Dat betekent overigens wel dat de raad in de meeste gevallen alleen kandidaten ter benoeming voorgelegd krijgt waaromtrent geen onaanvaardbare integriteitsrisico's aangetroffen zijn. Dat is alleen anders in het geval de betreffende kandidaat ondanks onaanvaardbare integriteitsrisico's zijn kandidatuur toch wenst door te zetten.”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 25 maart 2014.

De griffier,

De voorzitter,

M.H.R.M. Wolfs-Corten

A.A.M.M. Heijmans